

مختصر
حقوق خانواده

دکتر سید حسین صفایی

و

دکتر اسدالله امامی

(ویرایش ششم)

سرشناسه : صفایی، حسین، ۱۳۱۲ -
 عنوان و نام‌پدیدآور : مختصر حقوق خانواده / تألیف: سید حسین صفایی،
 اسدالله امامی.
 وضعیت ویراست : ویرایش ششم براساس کلیه قوانین جدید
 مشخصات نشر : تهران، نشر میزان چ ۵۲ ویرایش ششم ۱۳۹۸،
 مشخصات ظاهری : ۱۲ ص. چ ۵۴، ۱۳۹۹، چ ۵۵ و ۵۶، ۱۴۰۰، چ ۵۷، ۱۴۰۱.
 فروست : نشر میزان ۱۲۹۳
 شابک : 978-622-212-101-3
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا
 موضوع : حقوق خانواده - ایران
 موضوع : زناشویی - قوانین و مقررات جدید - ایران
 شناسه افزوده : امامی، اسدالله ۱۳۱۴ -
 رده‌بندی کنگره : ۳۷ ص ۵۴۰ KMH
 رده‌بندی دیویی : ۳۴۶/۵۵۰۱۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۲۰۴۵۴۴

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
 از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
 لطفاً در صورت مشاهده، موارد را به شماره تلفن‌های ذیل اطلاع دهید.

۱۲۹۳

نشر میزان

مختصر حقوق خانواده

دکتر سیدحسین صفایی و دکتر اسدالله امامی

چاپ پنجاه و هفتم: بهار ۱۴۰۱

ویرایش ششم

شماره: ۵۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۲-۱۰۱-۳

نشر میزان: خیابان سهروردی شمالی، خیابان خرمشهر، پلاک ۶۲

تلفن دفتر مرکزی: ۸۸۵۴۹۱۳۱ - ۸۸۵۴۳۱۲۴ تلفن مرکز پخش و فروش: ۸۸۳۴۹۵۲۹ - ۸۸۳۴۹۵۳۰

فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخرآزی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰

پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

کانال تلگرام: t.me/nashremizan

اینستاگرام: nashremizan

فهرست مطالب

۱۵	پیش گفتار چاپ پنجاه و دوم (ویرایش ششم)
۱۹	پیش گفتار چاپ سی و چهارم
۱۷	پیش گفتار چاپ سی و هشتم
۲۱	مقدمه
۳۵	باب نخست - ازدواج
۴۷	فصل یکم - خواستگاری و نامزدی
۴۷	گفتار یکم - خواستگاری
۴۸	گفتار دوم - نامزدی
۴۹	مبحث یکم - مسئولیت مدنی
۵۲	مبحث دوم - پس گرفتن هدایا
۵۵	مبحث سوم - مرور زمان دعاوی ناشی از بهم خوردن نامزدی
۵۶	فصل دوم شرایط ازدواج
۵۶	گفتار یکم - اختلاف جنس
۵۷	گفتار دوم - اراده
۵۸	مبحث یکم - وجود اراده
۵۹	بند یکم - اشتباه
۶۱	بند دوم - اکراه
۶۲	بند سوم - تعلیق در ازدواج
۶۳	مبحث دوم - اظهار اراده
۶۳	بند یکم - نحوه اظهار اراده

۶۶	بند دوم - ثبت ازدواج
۶۹	بند سوم - وکالت در ازدواج
۷۳	مبحث سوم - شروط ضمن عقد ازدواج
۷۴	بند یکم - شروط باطل
۷۴	الف - شروطی که باطل است ولی مبطل عقد نیست:
۷۷	ب - شروطی که باطل و مبطل عقد است
۷۸	بند دوم - شروط صحیح
۷۸	الف - شرط صفت
۷۸	ب - شرط نتیجه
۸۰	ج - شرط فعل
۸۱	د - شروط ضمن عقد مندرج در قباله‌های ازدواج
۸۵	گفتار سوم - اهلیت برای ازدواج
۸۶	مبحث یکم - سن بلوغ
۸۷	بند یکم - سن ازدواج در قوانین موضوعه
۹۱	بند دوم - ولایت در ازدواج
۹۳	مبحث دوم - اجازه پدر یا جد پدری در ازدواج باکره
۹۴	بند یکم - ولایت پدر و جد پدری
۹۶	بند دوم - حدود ولایت در ازدواج دختر بالغه باکره
۱۰۱	مبحث سوم - ازدواج غیر رشید و مجنون
۱۰۱	بند یکم - ازدواج غیر رشید
۱۰۲	بند دوم - ازدواج مجنون
۱۰۴	گفتار چهارم - اجازه دولت برای ازدواج با بیگانگان
۱۰۴	مبحث یکم - ازدواج زن ایرانی با مرد بیگانه
۱۰۶	مبحث دوم - ازدواج کارمندان وزارت امور خارجه با بیگانگان
۱۰۷	فصل سوم - موانع ازدواج
۱۰۷	گفتار یکم - شوهر داشتن

۱۰۷.....	مبحث یکم - ازدواج با زن شوهردار
۱۰۹.....	مبحث دوم - زنا با زن شوهردار
۱۰۹.....	گفتار دوم - داشتن چهار زن دائم
۱۱۰.....	مبحث یکم - بحث انتقادی از تعدد زوجات
۱۱۳.....	مبحث دوم - سابقه تاریخی
۱۱۶.....	مبحث سوم - تعدد زوجات در حقوق کنونی
۱۲۵.....	گفتار سوم - عده زن
۱۲۵.....	مبحث یکم - اقسام عده
۱۲۶.....	بند یکم - عده وفات
۱۲۷.....	بند دوم - عده طلاق
۱۲۸.....	بند سوم - عده بذل یا انقضاء مدت در ازدواج موقت
۱۲۹.....	مبحث دوم - ازدواج با زنی که در عده است
۱۲۹.....	بند یکم - ازدواج با زنی که در عده است
۱۳۰.....	بند دوم - زنا با زنی که در عده رجعیه است
۱۳۱.....	گفتار چهارم - قرابت در حدود معین
۱۳۲.....	مبحث یکم - محارم نسبی
۱۳۲.....	مبحث دوم - محارم سببی
۱۳۴.....	گفتار پنجم - مطلقه بودن به سه طلاق و نه طلاق
۱۳۴.....	مبحث یکم - سه طلاق متوالی
۱۳۵.....	مبحث دوم - نه طلاق
۱۳۵.....	گفتار ششم - کفر
۱۳۶.....	مبحث یکم - ازدواج زن مسلمان با مرد نامسلمان
۱۳۷.....	مبحث دوم - ازدواج مرد مسلمان با زن نامسلمان
۱۳۸.....	گفتار هفتم - لعان
۱۳۹.....	گفتار هشتم - احرام

۱۴۰.....	فصل چهارم - آثار ازدواج
۱۴۱.....	گفتار یکم - روابط شخصی زن و شوهر
۱۴۱.....	مبحث یکم - تکالیف مشترک زوجین
۱۴۳.....	مبحث دوم - ریاست شوهر بر خانواده
۱۴۵.....	بند یکم - تعیین مسکن
۱۴۶.....	بند دوم - شغل زن
۱۵۰.....	بند سوم - تمکین زن
۱۵۲.....	گفتار دوم - روابط مالی زن و شوهر
۱۵۲.....	مبحث یکم - استقلال مالی زن شوهردار
۱۵۴.....	مبحث دوم - نفقه زن
۱۵۵.....	بند یکم - مفهوم و ماهیت حق زن بر نفقه
۱۵۷.....	بند دوم - ویژگیهای نفقه زن
۱۶۱.....	بند سوم - نفقه زن پس از انحلال ازدواج
۱۶۳.....	بند چهارم - ضمانت اجرای نفقه زن
۱۶۸.....	مبحث سوم - مهر
۱۶۹.....	بند یکم - تعیین مهر در عقد ازدواج
۱۷۰.....	الف - شرایط مهرالمسمی
	الف - نحوه محاسبه مهریه در صورت وقوع طلاق یا مطالبه مهریه با ادامه
۱۸۰.....	زندگی مشترک:
۱۸۱.....	ب - نحوه محاسبه مهریه در صورت فوت زوج:
۱۸۴.....	ب - عیب یا تلف مهر
۱۸۶.....	ج - مالکیت زن بر مهر و ضمانت اجرای آن
۱۹۶.....	بند دوم - عدم تعیین مهر در عقد ازدواج
۱۹۶.....	الف - عدم مهر
۱۹۹.....	ب - تفویض مهر
۲۰۰.....	بند سوم - اثر انحلال ازدواج در مهر
۲۰۱.....	الف - اثر انحلال ازدواج در مهرالمسمی

۲۱۱.....	ب - اثر انحلال ازدواج قبل از تعیین مهر.....
۲۱۵.....	باب دوم - انحلال ازدواج.....
۲۱۹.....	فصل یکم - فسخ ازدواج.....
۲۲۰.....	گفتار یکم - عیب.....
۲۲۳.....	گفتار دوم - تدلیس.....
۲۲۷.....	گفتار سوم - تخلف از شرط صفت.....
۲۲۸.....	گفتار چهارم - قواعد عمومی فسخ ازدواج.....
۲۳۱.....	فصل دوم - طلاق.....
۲۳۱.....	گفتار یکم - کلیات.....
۲۳۵.....	گفتار دوم - موجبات طلاق.....
۲۳۸.....	مبحث یکم - طلاق به اراده مرد.....
۲۴۳.....	مبحث دوم - طلاق به درخواست زن.....
۲۴۵.....	الف - خودداری یا عجز شوهر از دادن نفقه.....
۲۴۷.....	ب - عسر و حرج.....
۲۵۰.....	ج - غیبت شوهر بیش از چهار سال.....
۲۵۲.....	د - وکالت زن در طلاق.....
۲۵۳.....	مبحث سوم - توافق زوجین (طلاق توافقی).....
۲۵۸.....	گفتار سوم - شرایط و تشریفات طلاق.....
۲۵۹.....	مبحث یکم - شرایط اساسی طلاق.....
۲۵۹.....	بند یکم - شرایط طلاق دهنده.....
۲۵۹.....	الف - اراده.....
۲۶۱.....	ب - اهلیت.....
۲۶۳.....	بند دوم - شرایط مطلقه.....
۲۶۳.....	الف - پاکی زن.....
۲۶۴.....	ب - عدم وقوع نزدیکی از پایان عادت زنانگی تا هنگام طلاق.....

۲۶۵.....	مبحث دوم - تشریفات طلاق
۲۶۵.....	بند یکم - گواهی عدم امکان سازش
۲۷۶.....	بند دوم - داورى در طلاق
۲۸۴.....	بند سوم - تشریفات اجرای صیغه
۳۰۰.....	گفتار چهارم - اقسام طلاق
۳۰۰.....	بند یکم - فقه امامیه
۳۰۱.....	بند دوم - قانون مدنى
۳۰۷.....	گفتار پنجم - آثار طلاق
۳۰۷.....	مبحث یکم - آثار طلاق بائن
۳۰۷.....	مبحث دوم - آثار طلاق رجعى
۳۱۰.....	مبحث سوم - مقررى ماهانه

۳۱۵.....	باب سوم - قرابت و نسب
۳۱۹.....	فصل یکم - قرابت
۳۱۹.....	گفتار یکم - قرابت نسبى
۳۲۱.....	گفتار دوم - قرابت سببى
۳۲۲.....	مبحث یکم - طبقات و درجات
۳۲۴.....	مبحث دوم - آثار قرابت سببى
۳۲۷.....	گفتار سوم - قرابت رضاعى
۳۲۹.....	گفتار چهارم - قرابت ناشى از سرپرستى اطفال بی سرپرست و بدسرپرست
۳۳۱.....	مبحث یکم - شرایط سرپرستى
۳۳۱.....	الف - شرایط مربوط به سرپرستان
۳۳۵.....	ب - شرایط کودک یا نوجوان
۳۳۶.....	مبحث دوم - صلاحیت و آیین دادرسى و صدور حکم سرپرستى
۳۴۰.....	مبحث سوم - آثار سرپرستى

۳۵۰.....	فصل دوم - نسب
۳۵۱.....	گفتار یکم - انواع نسب
۳۵۱.....	مبحث یکم - نسب مشروع
۳۵۲.....	بند یکم - اثبات نسب مشروع
۳۵۳.....	الف - اثبات رابطه زوجیت:
۳۵۴.....	ب - اثبات نسب مادری:
۳۵۵.....	ج - اثبات نسب پدری
۳۶۵.....	بند دوم - نفی نسب
۳۶۶.....	الف - نفی ولد:
۳۶۶.....	ب - نفی نسب به وسیله غیر شوهر:
۳۶۸.....	بند سوم - اقرار به نسب
۳۶۹.....	الف - شرایط اقرار به نسب:
۳۸۲.....	ب - آثار اقرار به نسب:
۳۸۳.....	مبحث دوم - نسب ناشی از شبهه
۳۸۳.....	بند یکم - اقسام شبهه
۳۸۵.....	بند دوم - اجرای اماره فراش در مورد شبهه
۳۹۰.....	مبحث سوم - نسب ناشی از تلقیح مصنوعی
۳۹۰.....	بند یکم - بحث انتقادی از تلقیح مصنوعی
۳۹۲.....	بند دوم - وضع حقوقی طفل ناشی از تلقیح مصنوعی
۳۹۶.....	بند سوم - انتقال جنین
۴۰۱.....	مبحث چهارم - نسب ناشی از زنا (نسب نامشروع)
۴۰۲.....	بند یکم - تعریف و ارکان زنا
۴۰۴.....	بند دوم - عدم الحاق ولد زنا به زانی
۴۰۴.....	الف - ماده ۱۱۶۷ قانون مدنی و معنای آن
۴۰۵.....	ب - وضع حقوقی اطفال نامشروع
۴۰۸.....	گفتار دوم - آثار نسب
۴۰۹.....	مبحث یکم - نگاهداری و تربیت اطفال

پیش‌گفتار چاپ پنجاه و دوم (ویرایش ششم)

سپاس خدای بزرگ را که کتاب مختصر حقوق خانواده مورد توجه و عنایت استادان ارجمند و دانشجویان گرامی حقوق و دیگر حقوق‌دانان واقع و در بسیاری از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به عنوان کتاب درسی شناخته شده است. عنایت و تشویق استادان و دانشجویان ما را بر آن داشت که بار دیگر در کتاب بازنگری کنیم و ضمن به روز کردن کتاب مطالبی چند بر آن بیفزاییم و بدین‌سان چاپ پنجاه و دوم را با تجدیدنظر کامل به جامعه حقوقی کشور تقدیم نماییم. در مورد این بازنگری بویژه چند نکته قابل ذکر است:

۱- برخی از عبارات که تا حدی مبهم یا دارای اغلاط تایپی بوده اصلاح شده است.
۲- برخی از مطالب که سودمند یا مورد ابتلا و لازم می‌نموده افزوده شده است، از جمله ضرورت آموزش‌های لازم در تشکیل خانواده (ش ۳ مکرر)، سوءاستفاده شوهر از حق طلاق و بررسی پیش‌نویس لایحه فراهم آمده برای جلوگیری از آن (ش ۲۱۴ مکرر)، نقش مراکز مشاوره خانوادگی (۲۵۳ مکرر)، عسر و حرج زوجه در نکاح منقطع (۲۲۰ مکرر) و امکان پذیرش نفقه زوجه حامل در ایام عده، در صورت فوت زوج، با توجه به ماده ۲۹ قانون حمایت خانواده و نظر برخی از فقهای امامیه (ش ۱۴۶).

۳- قوانین جدید مورد توجه واقع و با بهره‌گیری از آن‌ها مطالب به روز شده است، مانند قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۹۴ و قانون برنامه ششم توسعه که برای وصول مفاد اسناد رسمی (از جمله مهر) رجوع به اجرای ثبت را در وهله اول لازم دانسته و در صورتی حق مراجعه به دادگاه را داده است که اداره ثبت نتواند ظرف مدت دو ماه از تقاضای اجرا نسبت به شناسایی و توقیف اموال متعهد سند یا ظرف شش ماه نسبت به اجرای مفاد سند اقدام کند.

۴- برای اجتناب از حجم زیاد کتاب و سنگین کردن کار دانشجویان، موضوعات افزوده شده به اختصار بررسی گردیده و در عین حال سعی شده است مطالب روشن و

قابل درک و مستند و هماهنگ با مطالب دیگر کتاب باشد.

از استادن ارجمند و دانشجویان عزیزی که ما را ارشاد یا تشویق نموده‌اند صمیمانه سپاسگزاریم و خود را از خطا و اشتباه مصون نمی‌دانیم و راهنمایی‌ها و یادآوری کمبودها و اشکالات احتمالی را در تکمیل کار مؤثر و سودمند می‌دانیم و به آن ارج می‌نهیم و از آن بهره می‌گیریم.

از مسئولان بنیاد حقوقی میزان نیز که در حروفچینی دقیق مطالب افزوده یا اصلاح شده و نشر بهینه این چاپ سعی بلیغی به کار برده‌اند تشکر می‌نماییم.

دی‌ماه ۱۳۹۸

دکتر سیدحسین صفایی - دکتر اسدالله امامی